

اصول فقہ (۴)

ترجمہ و شرح

الوسیط فی اصول الفقہ

تألیف فقیہ محقق آیت اللہ جعفر سبحانی

ترجمہ و شرح دکتور محمد حسن شبانی فر

(ہیئت علمی دانشگاه پیام نور)

نشر قربانی

سرشناسه	: سیاحتی تبریزی، جعفر، 1308
عنوان و نام پدیدآور	: شرح و ترجمه الوسيط فی اصول الفقه (اصول فقه 4)
مشخصات نشر	: تهران: نشر قربانی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: 233 ص
فروست	: نشر کتب دانشگاهی و کمک آموزشی
شابک	: 978-600-7310-54-0-9: ریا: 105000
وضعیت فهرست نویسی	: فیاک مختصر
یادداشت	: این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	: شبیانی فر، محمدحسن، 1340، مترجم
شماره کتابشناسی ملی	: 3558519

کتب قربانی

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای نشر قربانی محفوظ و هر گونه استفاده غیر از بازنویسی، خلاصه‌سازی، لوح فشرده، اینترنت و هر نوع تکثیر دیگر کلاً و جزاً بدون اجازه کتبی از ناشر ممنوع و قابل پیگرد قانونی می‌باشد.

سرشناسه:	سیاحتی تبریزی، جعفر، 1308
عنوان و نام پدیدآورنده:	شرح و ترجمه الوسيط فی اصول الفقه (اصول فقه 4)
مشخصات نشر:	تهران: قربانی، ۱۳۹۳
نوبت چاپ:	اول (۱۳۹۳)
ناظر فنی:	سعید قربانی
مشخصات ظاهری:	۲۳۳ ص
طراح جلد:	ایمان خوشکار
چاپخانه:	قربانی
صحافی:	قربانی
وضعیت فهرست:	فیا
قیمت:	۱۰۵۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۰-۵۴-۰
فروست:	نشر کتب دانشگاهی و کمک آموزشی
عنوان دیگر:	اصول فقه ۴

فهرست کتاب

۸.....	مقصد هفتم: اصول عملیه
۱۰.....	موارد کاربرد اصول عملیه
۱۴.....	خلاصه نکات درس
۱۶.....	اصل اول: اصل برائت
۱۸.....	استدلال به قرآن برای اثبات برائت
۱۸.....	۱. مجازات وابسته به بیان حکم است
۲۱.....	۲. گمراهی پس از هدایت معنا دارد
۲۴.....	استناد به سنت
۲۴.....	حدیث رفع
۲۶.....	تفاوت میان «رفع» و «دفع»
۲۷.....	منظور از برداشتن و از بین رفتن این موارد نه گانه چیست
۳۷.....	استدلال به حکم عقل
۳۹.....	اشکال بر کبرای قضیه توسط مرحوم شهید صدر
۴۰.....	پاسخ به نظریه شهید صدر
۴۱.....	اشکال نسبت به صغرای قضیه
۴۵.....	ادله اخباری ها برای وجوب احتیاط
۴۶.....	نکته اول: اصل موضوعی بر اصل برائت و اصل حلیت، حکومت و تقدم دارد
۴۸.....	نکته دوم: نیکویی احتیاط
۴۹.....	نکته سوم: قاعده تسامح در ادله سنن (آسان گرفتن در دلایل مستحبات)
۵۲.....	نتیجه عملی قاعده «تسامح در ادله سنن»
۵۳.....	خلاصه نکات درس
۵۸.....	اصل دوم: اصل تخییر
۶۲.....	اول: تردید میان وجوب و حرمت با جهل به نوع تکلیف توصلی
۶۳.....	مقام دوم- تردید میان وجوب و حرمت با جهل به نوع تکلیف تعبدی
۶۵.....	مقام سوم- تردید میان وجوب و حرمت با شک در مکلف به

۶۷.....	خلاصه نکات درس
۶۹.....	اصل سوم: اصل احتیاط
۷۱.....	شبهه تحریمه
۷۱.....	حکم شبهه محصوره
۷۲.....	امکان ترخیص و جواز
۷۴.....	ورود ترخیص در زبان شارع
۷۴.....	آیا از طرف شارع در شبهات تحریمی محصوره اجازه ترخیص داده شده است
۷۷.....	حکم شبهه غیر محصوره
۸۰.....	نکته اول: منجز بودن علم اجمالی در امور تدریجی
۸۰.....	نکته دوم: علم اجمالی حتی اگر به دو حقیقت تعلق بگیرد باز هم منجز است
۸۱.....	نکته سوم: علم اجمالی هنگامی منجز است که در هر صورت تکلیف آور باشد
۸۳.....	نکته چهارم: خارج شدن یکی از اطراف علم اجمالی از دسترسی قبل از علم اجمالی
۸۵.....	نکته پنجم: اضطرار مکلف به ارتکاب بعضی افراد متعلق علم اجمالی
۸۹.....	نکته ششم: حکم چیزی که با یکی از افراد علم اجمالی برخورد کند
۹۴.....	خلاصه نکات درس
۹۷.....	شبهه وجوبیه
۹۹.....	سه نظریه در مورد تردید در وجوب اقل یا اکثر وجود دارد
۱۰۴.....	تنبیه اول - ناقص شدن غیر عمدی (مرکب) و حکم آن
۱۰۸.....	تنبیه دوم - ناتوانی از انجام برخی اجزاء
۱۱۰.....	قاعده میسور
۱۱۲.....	تنبیه سوم: اضافه شدن غیر عمدی یک جزء و حکم آن
۱۱۴.....	تنبیه چهارم - تردید میان شرط بودن و یا مانع بودن و یا قاطع بودن چیزی
۱۱۵.....	خاتمه - شرایط عمل به احتیاط و برائت
۱۱۵.....	شرایط اجرای اصل احتیاط
۱۱۶.....	شرایط اجرای اصل برائت
۱۱۹.....	شخصی که بدون تفحص به اصلی استناد کند آیا عملش صحیح است
۱۲۰.....	خلاصه نکات درس

۱۲۳.....	اصل چهارم: استصحاب
۱۲۴.....	استصحاب، یک مسأله اصولی است و قاعده فقهی نیست
۱۲۶.....	تحلیل معنایی نقض یقین
۱۲۸.....	تفاوت استصحاب و قاعده یقین
۱۳۰.....	قاعده مقتضی و مانع
۱۳۲.....	تقسیم‌های استصحاب
۱۳۲.....	۱. تقسیم استصحاب از جهت موضوع استصحاب
۱۳۳.....	۲- تقسیم استصحاب به اعتبار شک
۱۳۵.....	اثبات مشروغیت استصحاب به روایات
۱۳۵.....	روایت صحیح زراره
۱۳۶.....	خبر موثق اسحاق بن عمار
۱۳۷.....	مکاتبه کاشانی
۱۳۸.....	صحیح عبدالله بن سنان
۱۳۹.....	روایت بُکیر بن اَعین
۱۴۰.....	حجیت استصحاب در شک در مقتضی
۱۴۳.....	نکته اول: متیقن را می‌توان با اماره احراز کرد
۱۴۶.....	نکته دوم: استصحاب زمان و زمانی
۱۴۸.....	نکته سوم: شرط فعلی بودن شک
۱۵۰.....	نکته چهارم: به هر احتمالی شک گفته می‌شود
۱۵۱.....	نکته پنجم: تمسک به عموم عام یا استصحاب حکم مخصص
۱۵۶.....	نکته ششم: بقای مستصحاب باید دارای اثر باشد
۱۵۷.....	نکته هفتم: قیاس حادث به اجزا زمان
۱۵۸.....	نکته هشتم: اصل مثبت
۱۶۱.....	نکته نهم: شک در تقدم و تأخر دو پدیده
۱۶۴.....	نکته دهم: مقدم بودن استصحاب بر بقیه اصول عملیه
۱۶۷.....	خاتمه بحث استصحاب و قواعد چهارگانه
۱۶۹.....	قاعده ید

۱۶۹.....	اصل صحت در عمل دیگران
۱۷۲.....	اصل صحت به دو دلیل بر استصحاب تقدم دارد
۱۷۳.....	قاعده تجاوز و فراغ
۱۷۶.....	قاعده قرعه
۱۷۸.....	قرعه به دو دلیل فقط در مورد تعارض و تراحم حقوق، مشروعیت دارد
۱۸۰.....	ادله قرعه، تخصیص نخورده‌اند
۱۸۱.....	خلاصه نکات درس
۱۸۶.....	مقصد هشتم: در تعارض ادله شرعی
۱۸۸.....	تعریف شیخ انصاری و تعریف محقق خراسانی از تعارض
۱۹۰.....	تفاوت تعارض و تراحم
۱۹۱.....	اسباب تراحم و اقسام آن
۱۹۳.....	دلایل ترجیح یک حکم در صورت تراحم
۱۹۳.....	۱. مقدم کردن حکمی که جایگزین ندارد بر حکمی که جایگزین دارد
۱۹۴.....	۲. واجب مضیق بر واجب موسع، مقدم می‌شود
۱۹۴.....	۳. یکی از دو حکم که اهمیت بیشتری دارد، مقدم می‌شود
۱۹۴.....	۴. هر حکمی که زودتر باید انجام شود، مقدم بر دیگری است
۱۹۵.....	۵. واجب مطلق، مقدم بر واجب مشروط است
۱۹۶.....	روایت‌های متعارض به دو صورت است: ظاهری و واقعی
۱۹۹.....	تعارض مستقر
۱۹۹.....	مقتضای قاعده اولی چیست؟
۲۰۱.....	مشروعیت دو دلیل متعارض برای نفی مشروعیت دلیل سوم
۲۰۲.....	مقتضای قاعده ثانوی در دو دلیل متعارض
۲۰۵.....	اسباب ترجیح
۲۰۶.....	ترجیح به صفات راوی
۲۰۹.....	ترجیح به وسیله شهرت عملی
۲۱۳.....	ترجیح به وسیله قرآن و سنت
۲۱۶.....	ترجیح از راه مخالفت با فتوای فقه‌های اهل سنت

- ترجیح به وسیله جدیدتر بودن زمان صدور روایت ۲۱۸
- لزوم عمل به روایتی که دلیل ترجیح دارد ۲۱۹
- آیا می توان به غیر از مرجحاتی که در روایت ها آمده به مرجح دیگری عمل کرد ۲۲۱
- تعارض دو دلیل به شکل عموم و خصوص من وجه ۲۲۲
- خلاصه نکات درس ۲۲۶

مقدمه

اصول فقه مهم‌ترین دانش کاربردی در فرایند صدور حکم است. اصول فقه برای هر دانش‌پژوهی که در زمینه حقوق مطالعه و اندیشه می‌کند مبنای استدلال است.

خوشبختانه دانشگاه پیام نور متن علمی و دقیقی را برای دانشجویان رشته‌های مربوطه تعیین کرده است. نویسنده کتاب الوسيط به حق اندیشمندی صاحب‌نظر است. کتاب الوسيط ضمن آنکه نارسائی‌های کتاب‌های دیگر را ندارد همه مباحث اصول فقه را با شیوه و چینی علمی ارائه کرده است.

بحث اصول عملیه یکی از مباحث مهم علم اصول فقه است که مورد مطالعه دقیق فقهای بزرگ اسلام قرار گرفته و در ارتباط با آن کتاب‌ها نوشته شده است. اصول عملیه هم به‌عنوان ادله حکمی و هم در شکل دلیل موضوعی کاربرد فراوان دارد.

در جلد چهارم، مباحث اصول عملیه و موضوع بسیار مهم تعارض ادله، بررسی و تحلیل شده است. متأسفانه دانشجویان به‌ویژه در این مباحث با متونی مواجه‌اند که دچار صعوبت و احیاناً بدفهمی است و مکرر خواسته‌اند که ترجمه و تبیینی از این مباحث را منتشر کنیم. آنچه مشکل را مضاعف کرده است ارائه خود خوان (غیرحضور) و یا نیمه‌حضور این درس است. کوشش شده به این نیاز پاسخ داده شود. مباحثی که نیاز به توضیح داشته است در حد ضرورت و به‌اختصار تبیین شده است. ضمن استقبال از نقطه نظرات و نقدهای اندیشه‌ورزان، تلاش‌های عزیزانی که در این مهم گام برداشته‌اند ارج نهاده و آرزوی توفیق بیشتر آنان را داریم.

محمدحسن شیبانی فر

تیرماه ۱۳۹۳